شماره:	بسمه تعالی اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران اداره آموزش و پرورش منطقه ۶ دبیرستان ماندگار البرز پایه **دوازدهم**، رشته **ریاضی، تجربی** آزمون های نوبت اول	سوال درس: فارسی ۳	نمره با عدد:
نام و نام خانوادگی:		تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۶	نمره با حروف:
کلاس:		زمان امتحان: ۷۵ دقیقه	
		نام دبیر: آقای	امضاء دبیر
		تعداد صفحه:	

قلمرو زبانی ۷ نمره

۱– معنی واژگان مشخّص شده را بنویسید **(۰/۷۵)**

۱- چشمهٔ آبی سرد که در **تموز** سوزان کویر، از دل یخچالی بیرون می آید.

۲- گفت: والی از کجا در خانهٔ **خمّار** نیست.

۳- بگرای چو اژدهای **گرزه**.

۲– در کدام گزینه معنای واژهٔ « بنایی با سقف گنبدی یا به شکل هرم» دیده می شود؟ **(۰/۲۵)**

الف) رواق منظر چشم من آشیانهٔ تست/ کرم نما و فرود آ که خانه خانهٔ تست ☐

ب) طاق ابروی تو را تا بست معمار قضا/ روی من از قبلهٔ اسلام برگردیده است ☐

۳– در عبارت‌های زیر واژه های نادرست را بیابید و شکل درست آن‌ها را در پاسخنامه بنویسید. **(۰/۵)**

عشق به همه جایی معوا نکند / بخروش چو شرزه شیر ارغند / واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منصوب / پردهٔ ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد.

۴– واژهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید **(۰/۵)**

الف) بار دیگرش به .....(**تزرّع - تضرّع**) و زاری بخواند.

ب) ..... (**آکفان- عاکفان**) کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف.

۵– کدام یک از بیتهای زیر فاقد غلط املایی است؟ **(۰/۲۵)**

الف) چه نیکو گفت با جمشید دستور/ که با نادان نه شیون باد و نه سور

ب) تن ز جان و جان ز تن مسطور نیست/ لیک کس را دید جان دستور نیست

پ) تا وارهی از دم سطوران / وین مردم نحس دیومانند

ت) چو عاجز گشت خسرو در جواب/ نیامد بیش پرسیدن ثوابش

۶– کدام یک از جمله های زیر غلط املایی دارد؟ درست آن غلط را بنویسید. **(۰/۵)**

الف) در شهر آرام و قرار و غمخوار و اندوهگسار نداشتم و از غربت آن به کار عدلیه پناه می بردم.

ب)آن شب نیز ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و قندیل زیبای پروین سرزد.

پ) پس از گشت‌وگزار در گردشگاه آسمان، خسته از نشئهٔ خوب آن «اسرا» به خواب رفتم.

ت) امپراتوری های بزرگ هم ماند آدم ثروتمند، معمولاً از سوء هاضمه می میرند.

۷– در گروه کلمات زیر چند غلط املایی وجود دارد؟ فقط تعداد را مشخص کنید. **(۰/۲۵)**

« سزا و لایق – وهم و تصوّر – انابت و توبه – تحفه و هدیه – تضرّع و زاری – حلیه و زیور – زل زدن و خیرگی – ظن و گمان – طیلسان و ردا – کاذیه و جاکاغذی – مغان و عارفان – نمط و بساط – مباحات و سرافرازی »

۸– در هر یک از عبارت‌های زیر نوع حذف فعل را مشخّص کنید. **(۰/۵)**

الف) بنده همان به که ز تقصیر خویش عذر به درگاه خدای آورد

ب) هرنفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات.

www-kanoon-ir

۹– فعل‌های مشخّص‌شده را از نظر کاربرد معنایی (فعل اسنادی یا غیر اسنادی) بررسی کنید. **(۰/۵)**

الف) روزها گر رفت گو رو باک نیست تو بمان ای آن که جز تو پاک **نیست**

ب) زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه **نیست** در حق ما هرچه گوید جای هیچ اکراه نیست

۱۰– نقش دستوری واژگان مشخّص شده را بنویسید. **(۰/۵)**

الف) محرم این **هوش** جز بی هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست

ب) گر کسی وصف او ز من پرسد بی دل از بی نشان **چه** گوید باز

۱۱– از بیت زیر یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بیابید و در پاسخنامه بنویسید. **(۰/۵)**

بر کن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند

۱۲– نوع «را» را در هریک از بیت‌های زیر مشخّص کنید. **(۰/۵)**

الف) گفت تا داروغه را گوییم در مسجد بخواب

ب) گفت نزدیک است والی را سرای آن جا شویم.

۱۳– جملهٔ دوم عبارت زیر با کدام الگوی جمله مطابقت می‌کند. **(۰/۵)**

«محبت چون به غایت رسد آن را عشق خوانند و عشق خاص‌تر از محبت است»

الف) نهاد + مفعول + متمم+ فعل ب) نهاد + مسند + فعل

ج) نهاد + متمم + فعل د) نهاد + مفعول + مسند + فعل

۱۴– در متن زیر نوع وابستهٔ وابسته‌هایی را که زیرشان خط کشیده‌شده‌است، مشخّص کنید. **(۱نمره)**

ناچار هر روز ده **فرسخ** راه را باید می‌پیمودم تا به قلّهٔ آرزوهای **خود** برسم. سختی **این** راه‌ها هرگز برارادهٔ **بسیار** محکم من غلبه نکرد. بلکه گام‌هایم را استوارتر ساخت.

قلمرو ادبی ۵ نمره

۱۵– بیت زیر به شیوهٔ گفت‌وگو سروده شده‌است. این گونه گفت‌وگو در شعر، در اصطلاح ادبی چه نامیده‌می‌شود و از کدام شاعر معاصر شعری به این شیوه، در کتاب درسی آمده‌است؟ **(۰/۵)**

گفتم: غم تو دارم گفتا غمت سرآید گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآید

۱۶– با توجّه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. **(۰/۵)**

ای دیو سپید پای در بند ای گنبد گیتی ای دماوند

الف) شاعر چند بار از آرایهٔ **استعاره** بهره برده‌است؟

ب) کاربرد «**دیو سپید**» از داستان هفت خوان رستم، کدام آرایهٔ ادبی را ایجاد کرده‌است؟

۱۷–در بیت زیر شاعر از دو آرایهٔ ادبی، در توصیف برف روی قلهٔ دماوند بهره برده‌است؟ آن دو آرایه را در پاسخنامهٔ خود نام ببرید. (نام بردن بیش از دو آرایه نمرهٔ منفی دارد.) **(۰/۵)**

«تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند»

www-kanoon-ir

۱۸– در مورد بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. **(۰/۵)**

«محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست»

الف) شاعر در مصراع اول برای جلب توجّه مخاطب از کدام آرایهٔ ادبی استفاده کرده‌است؟

ب) شاعر برای تأکید بر ادّعای خود در مصراع اول، با آوردن مصداق در مصراع دوم، کدام آرایهٔ ادبی را به کار برده‌است؟

۱۹– با توجّه به عبارت «یک روز دنیا به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد.» به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. **(۰/۵)**

الف) واژهٔ مشخص شده چه آرایه‌ای دارد؟ ب) ازعبارت، یک کنایه بیابید و در پاسخنامه بنویسید.

۲۰– در مورد «محمدرضا شفیعی کدکنی» به دو سؤال زیر پاسخ دهید. **(۰/۵)**

الف) نام هنری (تخلّص) این شاعر را بنویسید. ب) شعر «صبح ستاره‌باران» از کدام مجموعه شعر او نقل شده‌است؟

۲۱– نام پدیدآورندگان آثار زیر را بنویسید. **(۰/۵)**

الف) تمهیدات: ب) بخارای من ایل من:

۲۲– ابیات زیر را کامل کنید. **(۱)**

باز آ که در هوایت خاموشی جنونم .....

..... کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

۲۳– در بیت زیر دو نماد بیابید. **(۰/۵)**

آنجا در آن برزخ سرد در کوچه های غم و درد/ غیر از شب آیا چه می دید چشمان تار من و تو

قلمرو فکری ۸ نمره

۲۴– عبارت «عشق هر کسی را به خود راه ندهد و به همه جایی مأوا نکند و به هر دیده، روی ننماید.» با ابیات کدام گزینه ارتباط بیشتری دارد؟ **(۰/۵)**

الف) صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست

ب) دیوانه کنی هر دو جهانش بخشی دیوانهٔ تو هر دو جهان را چه کند؟

ج) من که هر آنچه داشتم اوّل ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو

د) بی عشق زیستن را جز نیستی چه نام است یعنی اگر نباشی کار دلم تمام است

۱) الف– ب ۲) ب – ج ۳) ج– د ۴) الف– ج

۲۵– با توجّه به مضامین ادبیّات پایداری، مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. **(۰/۵)**

- فکری ای هم‌وطنان در ره آزادی خویش بنمایید که هر کس نکند، مثل من است
- فرخی ز جان و دل می‌کند در این محفل دل نثار استقلال جان فدای آزادی

۲۶– با توجّه به مضمون اجتماعی– سیاسی قصیدهٔ «دماوندیّه»، مفهوم نمادین کوه «دماوند» چیست؟ **(۰/۵)**

www-kanoon-ir

۲۷– در دو بیت زیر مقصود مولوی از قسمت‌های مشخّص شده چیست؟ **(۰/۵)**

الف) **سینه** خواهم شرحه‌شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق

ب) روزها گر رفت گو رو باک نیست **تو** بمان ای آن که جز تو پاک نیست

۲۸– هر یک از ابیات را به مفهوم متناسب خود در ستون مقابل وصل کند. (یک مفهوم غیر مرتبط است.) **(۱)**

۱) نی حدیث راه پرخون می‌کند/ قصّه‌های عشق مجنون می‌کند	الف) رشوه‌خواری
۲) آتش است این بانگ نای و نیست باد / هر که این آتش ندارد نیست باد	ب) بازگشت به اصل
۳) گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان/ گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست	ج) نکوهش بی‌خبری از عشق
۴) در عشق کسی قدم نهد کش جان نیست / با خود بودن به عشق در سامان نیست	د) ترک خود کردن
	هـ) سختی راه عشق

۲۹– بیت «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» با کدام بیت مفهوم مشترک دارد؟ **(۰/۲۵)**

الف) مژده بده مژده بده یار پسندید مرا سایهٔ او گشتم و او برد به خورشید مرا

ب) مژده وصل تو کو کز سر جان برخیزم طایر قدسم و از دام جهان برخیزم

۳۰– مفهوم درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. **(۰/۷۵)**

الف) پس از عزیمت رضا شاه – که قبلاً رضا خان بود و بعداً هم رضا خان شد– (بی‌اختیار بودن رضاخان – قدرتمندی رضاخان)

ب) شاهین تیزبال افق‌ها بودم. زنبور طفیلی شدم و در کنجی خزیدم. (پیر و ناتوان شدن – از عرش به فرش آمدن)

ج) آب جیحون فرونشست، ریگ آموی پرنیان شد. (رفع موانع – سرسبزی دشت)

۳۱– ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید.

الف) سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد. **(۰/۵)**

ب) عشق چون آتش است. هر جا که باشد، جز او رخت، دیگری ننهد. **(۰/۵)**

پ) اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده. **(۰/۵)**

ت) یکی از یاران گفت: «از این بوستان که بودی ما را چه تحفه کرامت کردی» **(۰/۵)**

ث) گفت از بهر غرامت جامه‌ات بیرون کنم گفت پوسیده‌است جز نقشی ز پود و تار نیست **(۰/۵)**

ج) همّت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است **(۰/۵)**

چ) هرکه جز ماهی ز آبش سیر شد هرکه بی‌روزی است روزش دیر شد **(۰/۵)**

ح) در عالم پیر هرکجا برنایی است عاشق بادا که عشق خوش سودایی است **(۰/۵)**